

Wspólna Polityka Rolna UE

Dr hab. prof. SGH Urszula Kurczewska

Wykład w ramach Jean Monnet Module "European Union: European values and ethics in politics and economy" (EUvalues) in Warsaw School of Economics

Wspólna Polityka Rolna – trudne początki

- Podstawowe cele i zasady Wspólnej Polityki Rolnej zostały ustanowione w Traktacie o EWG (1957 r.). WPR zaczęła funkcjonować w 1962 r.
- Państwa założycielskie w chwili tworzenia EWG dążyły do zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego w Europie i zwiększenia dochodów rolniczych.

Geneza WPR:

- zasady protekcjonizmu w XIX w. – tanie zboże z USA, lobby rolnicze we Francji
- po II wojnie obawa przed zależnością w zakresie wyżywienia od USA
- zabiegi Francji (konkurencyjne nadwyżkowe rolnictwo) o włączenie rolnictwa do Traktatu Rzymskiego w trosce o dostęp do rynków i równoważenie wzrostu znaczenia gospodarki niemieckiej

Na kształt WPR miały wpływ:

- 1. różnice w systemach rolnych w państwach** – potencjał i miejsce rolnictwa w gospodarce krajowej i sprzeczność interesów z tego wynikająca:
  - - Włochy, Irlandia – bardzo wysoki udział rolnictwa (we Włoszech przeważa produkcja roślinna)
  - Francja, Holandia, Dania – duże znaczenie rolnictwa, rolnictwo wydajne
  - RFN, Belgia, GB – rolnictwo sektorem pobocznym (przewaga importu nad eksportem)
- 2. różnice w zakresie interwencjonizmu państwowego** – zaraz po wojnie celem było osiągnięcie przedwojennego poziomu produkcji, od lat 50-tych celem stała się efektywność produkcji – specjalizacja, reorganizacja instrumentów i struktur:
  - - Niemcy, Francja, Irlandia – system restrykcji importowych dla podtrzymania poziomu cen
  - Belgia, Holandia, Dania – ograniczone formy podtrzymywania dochodów rolniczych
  - GB – ceny kształtowane w bezpośredniej konkurencji z tanim importem, dochody rolnicze wspomagane dopłatami wyrównawczymi do cen rynkowych

Wspólna Polityka Rolna – trudne początki

- Z uwagi na specyfikę produkcji rolnej, rolnictwo uznano za szczególną dziedzinę gospodarki.
- Regulacje dotyczące rynku rolnego wydzielono ze wspólnego rynku innych towarów i usług zapewniając mu system ochrony oparty na działaniach **interwencyjnych**
- **i protekcjonistycznych.**

Cele WPR:

- **wspieranie rolników i poprawa wydajności rolnictwa przez zapewnienie stabilnych dostaw żywności po przystępnych cenach**
- **zapewnienie rolnikom odpowiedniego standardu życia**
- **wspieranie zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi i przeciwdziałania zmianom klimatu**
- **ochrona obszarów wiejskich i krajobrazów w UE**
- **kultywowanie gospodarki wiejskiej przez promowanie zatrudnienia w rolnictwie, przemyśle rolno-spożywczym i w sektorach powiązanych.**
- Wspólny rynek rolny w ramach UE obejmuje rolnictwo oraz handel produktami rolnymi, za które uznano: płody rolne i produkty wstępnie przetworzone (tzw. pierwszego przetworzenia) oraz niektóre produkty przekraczające stopień pierwszego przetworzenia np. mąkę ziemniaczaną.
- Wykaz produktów rolnych, które korzystają ze szczególnej ochrony w ramach WPR jest sporządzony w formie Aneksu I do Traktatu Rzymskiego. W odniesieniu do towarów nie znajdujących się w tym wykazie stosowane są postanowienia ogólne Traktatu.

Zasady WPR:

- 1) jednolitości rynku – utworzenie wspólnego rynku poszczególnych artykułów, np. mleka czy mięsa, w którym produkty rolne przepływają między państwami członkowskimi swobodnie – bez ograniczeń celnych i ilościowych, wprowadza się na nie wspólne ceny ustalane corocznie;
- 2) preferencji UE – artykuły wytworzone na wspólnym rynku mają pierwszeństwo zbytu w krajach Unii;
- 3) solidarności finansowej – koszty funkcjonowania WPR ponoszą wszyscy członkowie Unii. Zasada ta jest realizowana za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Instrumenty WPR:

Ceny produktów rolnych w Unii w niewielkim stopniu kształtowane są przez rynek. Z reguły ceny te są wyższe od cen światowych, a ich utrzymaniu służą następujące instrumenty:

- opłaty wyrównawcze, zakupy interwencyjne nadwyżek produkcji po zagwarantowanych dla producentów cenach, udzielanie bezpośredniej pomocy, subsydiowanie eksportu, ochrona rynku przed napływem tańszych artykułów z zewnątrz.

W ramach realizacji WPR można wyodrębnić:

politykę rynkową oraz politykę strukturalną

- W ramach polityki rynkowej wyodrębniono grupy rynków towarowych o charakterze branżowym, które w sposób zróżnicowany poddano działaniom interwencji rolnej.
-
- Do grup wyodrębnionych branż towarowych należą rynki: wołowiny i cielęciny, wieprzowiny, baraniny i mięsa koziego, jaj i mięsa drobiowego, mleka i przetworów mlecznych, zbóż i przetworów zbożowych, suchych pasz, ryżu, lnu i konopi, olejów i tłuszczów, cukru, warzyw i owoców, produktów warzywno-owocowych, chmielu, nasion, ciętych kwiatów, tytoniu oraz innych.

Instrumenty w zakresie realizacji **polityki rynkowej**

WPR można podzielić na trzy grupy:

- 1. Zmierzające do wspomaganie polityki cenowej. Instrumenty te to m.in.: ceny minimalne, ceny interwencyjne, skup interwencyjny, kontyngenty, płatności kompensacyjne w przypadkach, gdy wsparcie cenowe zostało zredukowane.
- 2. Mające na celu zwiększenie opłacalności eksportu towarów z Unii. Z uwagi na możliwość występowania wyższych cen na rynku wewnętrznym niż na rynkach światowych, konieczne jest stosowanie dopłat eksportowych.
- 3. Dążące do ograniczenia napływu konkurencyjnych towarów spoza UE. Są to: cła i kontyngenty importowe.

Instrumenty interwencji rolnej prowadzone przez Unię Europejską w ramach polityki strukturalnej to:

- - wyłączenie gruntów rolnych z produkcji (np. odłogowanie, zalesienie),
- ekstensyfikacja i konwersja produkcji (tj. stosowanie metod ekstensywnych w produkcji rolniczej np. poprzez ograniczanie nawozów sztucznych),
- system premii przy przeznaczeniu produkcji rolnej na cele niespożywcze,
- - system pomocy finansowej dla inwestycji mających na celu zmianę charakteru produkcji (np. przetwórstwo, agroturystyka).
- Wprowadzenie przez rolnika instrumentów uprawnia go do otrzymania pomocy finansowej.

- WPR zmierza do rozwoju wsi nie tylko poprzez produkcję rolną, ale również do poprawy warunków życia i pracy jej mieszkańców, jakości produktów rolnych, zapewnienia ochrony środowiska naturalnego i zachowania równowagi krajobrazowej
- = wielofunkcyjny charakter rolnictwa w Europie

Jakie zmiany wywołała w obszarach wiejskich realizacja celów WPR?

- wystąpiła ogromna nadprodukcja towarowa
- gospodarkę UE zdominowały wysokonakładowe systemy produkcji rolniczej
- diametralnie zmieniła się struktura użytkowania ziemi
- gospodarstwa rolne stały się wysoko wyspecjalizowane i ukierunkowane na wąski zakres produkcji rolniczej
- unowocześniono park maszynowy
- wprowadzono na rynek genetycznie zmodyfikowane odmiany roślin i zwierząt
- zintensyfikowano zużycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin

Jakie negatywne skutki WPR?

- pojawiły się nadwyżki produkcyjne obciążone wysokimi kosztami przechowywania
- niekorzystna dystrybucja wydatków z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji dla Rolnictwa (EAGGF), w których 80% dopłat trafia do 20% gospodarstw
- postępująca degradacja środowiska przyrodniczego np. wzrost zanieczyszczenia wód azotanami pochodzenia rolniczego, spadła bioróżnorodność na obszarach rolnych
- zarysowały się ostre dysproporcje w poziomie rozwoju różnych regionów rolniczych na niekorzyść regionów górskich i obszarów o niekorzystnych warunkach produkcji rolniczej (słabsze gleby, niekorzystny klimat...)

Ewolucja Wspólnej Polityki Rolnej

- - lata 60-70-te – polityka rynkowa – oparcie rynku na wspólnych zasadach (np. jednolite ceny wybranych produktów rolnych dla całego obszaru Wspólnoty, jednolity rynek produktów rolnych)
- - połowa lat 70-tych – uruchomienie polityki regionalnej i społecznej (jako uzupełnienie)
- - przełom lat 70/80-tych wystąpiły nadwyżki produkcyjne i dysproporcje systemowe (np. nierównomierne korzyści płynących z WPR pomiędzy regionami – większe korzyści na północy Europy)
- - lata 80/90 – pierwsze reformy WPR
- - 2000r. – wielofunkcyjny model rolnictwa europejskiego

Ewolucja Wspólnej Polityki Rolnej

- Realizacja WPR doprowadziła do zapewnienia WE samowystarczalności żywnościowej, ale też olbrzymich nadwyżek.
-
- Dla ograniczenia nadmiernej podaży produktów rolnych podjęto w 1968r. próbę reformy WPR (Plan Mansholta). Była to jednak nieudana próba i nadal intensyfikacja produkcji prowadziła do olbrzymich nadwyżek.

Proces reformowanie WPR

- trudne negocjacje Rundy Urugwajskiej GATT – system interwencji hamował liberalizację handlu międzynarodowego
- 1992 r. – kolejne reformy WPR – program MacSharry'ego – stopniowe odchodzenie od subwencjonowania produkcji rolnej na rzecz bezpośrednich opłat wyrównawczych do dochodów rolników
- Priorytetem nie było już wyżywienie Europy, lecz zachowanie społecznej struktury wsi i ochrona środowiska
- przeorientowanie WPR i uwzględnienie aspektów społecznych i gospodarczych tak, aby umożliwić stały rozwój obszarów wiejskich oraz ochronę środowiska naturalnego.
- wsparcie finansowe skierowano na rozwój agroturystyki oraz tworzenie pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich.

Program Agenda 2000 – reforma WPR

- Zredukowanie wsparcia cenowego, dalszy postęp liberalizacji zasad handlu i zwiększenie konkurencyjności rolnictwa w UE
- wprowadzenie zmian w programowaniu funduszy strukturalnych, które zapoczątkowały budowanie tzw. II filaru WPR
- nacisk na **wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich**
- ochrona środowiska naturalnego
- respektowanie oczekiwań konsumentów w zakresie bezpieczeństwa i jakości żywności oraz warunków hodowli i uboju zwierząt.
- w zakresie polityki strukturalnej – obowiązkowe ograniczenie powierzchni upraw
- Dla przeciwdziałania spadkowi dochodów rolniczych z tytułu niższych cen i niższego poziomu produkcji wprowadzono nowe bezpośrednie płatności kompensacyjnych

W Agendzie 2000 zapewniono finansową pomoc w zakresie:

- - inwestycji w gospodarstwach rolnych w wysokości do 40% ich wartości lub 50% na obszarach położonych na terenach o trudnych warunkach naturalnych
- - umożliwienia startu młodym rolnikom (poniżej 40 r. ż.), posiadających odpowiednią wiedzę i umiejętności zawodowe, (premie i dopłaty do kredytu)
  - szkoleń zawodowych rolników,
  - systemu wcześniejszego przechodzenia na emeryturę rolników i robotników rolnych,
- - wprowadzenia metod produkcji rolniczej mających na celu ochronę środowiska, utrzymanie terenów wiejskich (tzw. agro-środowisko), poprawy jakości krajobrazu, zasobów naturalnych, gleby i różnorodności genetycznej,
  - reorientacji produkcji zgodnie z trendami rynkowymi, rozwoju nowych rynków zbytu na produkty rolne, poprawy i monitorowania jakości produktów i ich walorów zdrowotnych.

Reforma WPR w 2003r.

- Od 2003 wdrażana jest reforma, której celem jest likwidacja zależności między wielkością produkcji a poziomem dopłat oraz wprowadzenie systemu pomocy bezpośredniej:
- uniezależnienie dopłat bezpośrednich od produkcji,
- stopniowe obniżki ich i przesuwanie pieniędzy na rozwój obszarów wiejskich;
- obniżanie (o 15%) cen interwencyjnych na produkty mleczarskie.
- Reforma przewiduje zastrzeżenie warunków jakości, standardów sanitarnych, ekologicznych i dotyczących dobrostanu zwierząt.

Podstawowe elementy zreformowanej WPR:

- - jednolita płatność na gospodarstwo (JPG) niezależna od produkcji,
  - - uzależnienie otrzymywania JPG od spełniania określonych standardów przez gospodarstwo (zasada współzależności),
  - - redukcja płatności bezpośrednich w większych gospodarstwach,
  - - zmiany na rynkach: mleka, bydła, zboża, odnawialnych źródeł energii, etc.
  - - zwiększenie roli rozwoju obszarów wiejskich.
- Zmiany te mają się przyczynić do:
- ograniczenia produkcji,
  - oddzielenie płatności od decyzji produkcyjnych,
  - obniżenie poziomu produkcji przy utrzymaniu lub podwyższeniu dochodów rolników.

Przykłady działań w WPR

- mleko
  - limitowanie produkcji tzw. kwota mleczna
  - cena gwarantowana
  - dopłata bezpośrednia
- zboża
  - cena gwarantowana,
  - dopłata bezpośrednia
  - opłaty za odłogowanie ziemi
- bydło mięsne
  - cena gwarantowana
  - premia od każdej sztuki
- warzywa i owoce
  - wsparcie dla grup producentów
  - określanie norm
- zalesianie
  - zwrot kosztów

Kontrowersyjne elementy WPR:

- Naciski budżetowe – wydatki na WPR przez wiele lat rosły szybciej niż dochody budżetu WE, toteż KE wprowadziła kilka mechanizmów ograniczających np. kary za nadwyżki produkcji.
- Zbyt powolne zmiany WPR i nadal zbyt duże wydatki na WPR (37% całego budżetu UE)
- Kolejne próby zreformowania WPR wpływały na poprawę kontroli produkcji rolnej i wydatków budżetowych na jej realizację. Nadal jednak jest to polityka redystrybucyjna.
- Niewystarczająca ochrona środowiska (dopłaty → większa produkcja → degradacja środowiska)
- Z powodu zamknięcia UE na import spoza Unii, o wiele wyższe ceny żywności niż w przypadku sprowadzania jej np. z Afryki

WPR – polityka europejska czy polityka francuska?

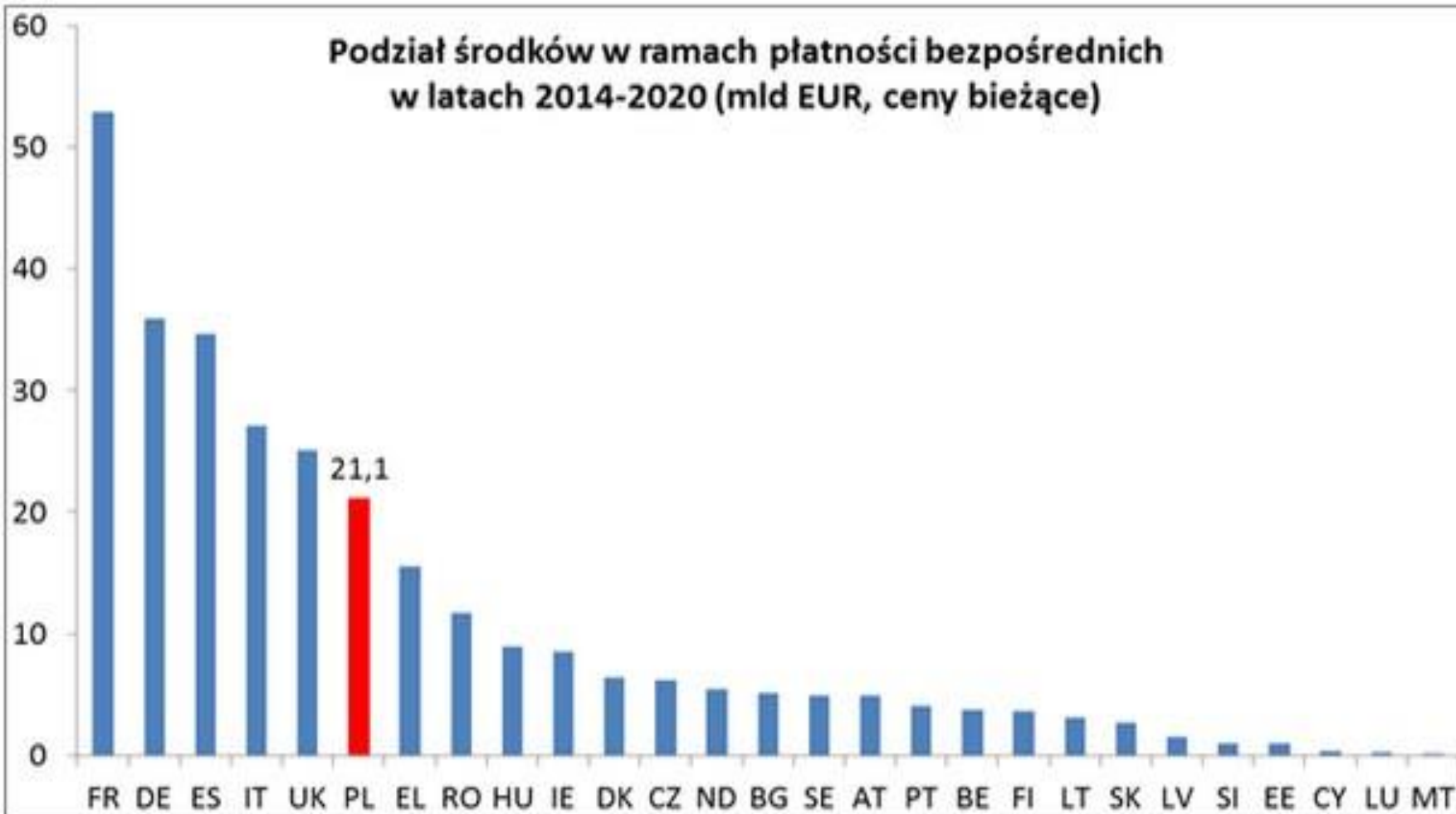
- Francja jest głównym beneficjentem WPR. W 2004 r. otrzymała 9,5 mld euro, czyli prawie 1/4 całych wydatków europejskich na rolnictwo. Różnice zdań między Francją a KE pojawiły się już na początku lat sześćdziesiątych, kiedy Prezydent de Gaulle dwukrotnie odmówił przystąpienia Wielkiej Brytanii do WE obawiając się osłabienia interesów rolniczych Francji.

Francja blokowała wszystkie próby reform ze względu na ochronę własnych rolników.

- W 1945r. 45% Francuzów mieszkało w gminach wiejskich, w 2001 roku rolnictwo stanowi tylko 4% francuskiego rynku pracy, 60% przyznanych funduszy trafia do najbogatszych rolników.
- Eksport produktów żywnościowych Francji zajmuje drugie miejsce na świecie. Grupy interesów, np. FNSEA mają silne wpływy w rządzie i parlamencie Francji.

Poziom dopłat bezpośrednich w WPR

Podział środków w ramach płatności bezpośrednich
w latach 2014-2020 (mld EUR, ceny bieżące)

Polska wieś i rolnictwo – krótka diagnoza sytuacji

- Lata 80-90-te: niski poziom dochodów większości polskich rolników,
- jawne oraz „ukryte” w gospodarstwach rolnych bezrobocie na wsi;
- ubóstwo polskiej wsi i związany z nim gorszy niż w mieście poziom wykształcenia jej mieszkańców;
- brak pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich.

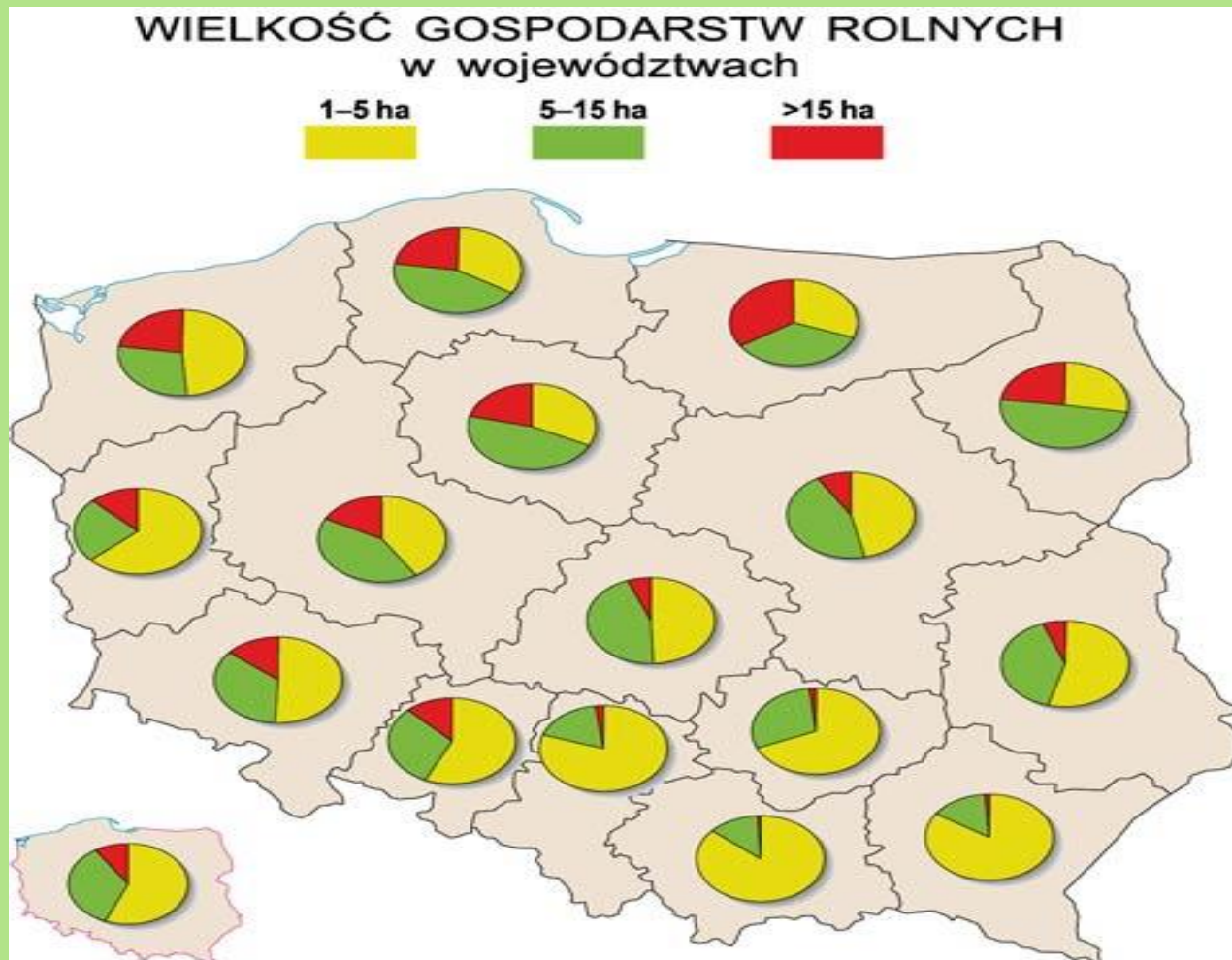

Polska wieś i rolnictwo

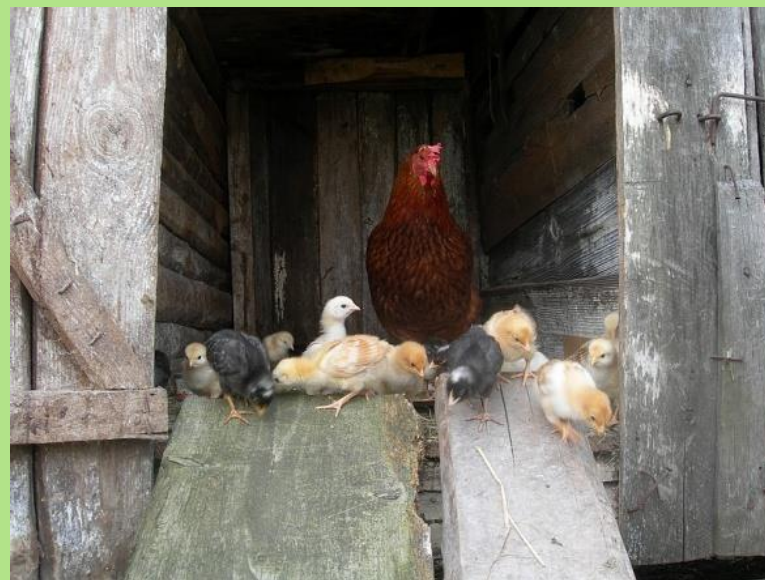
- - obszary wiejskie w Polsce to ponad 90% terytorium kraju, a ich mieszkańcy stanowią 40% obywateli
- - w rolnictwie zatrudnionych jest 11% Polaków w wieku produkcyjnym
- W Polsce jest 3 mln gospodarstw (duże rozdrobnienie), w których żyje 7,5 mln osób,
- W tym 1 mln to gospodarstwa o powierzchni mniejszej niż 1 ha, 2 mln – **średnia** powierzchnia 8,3 ha. Niecały 1% gospodarstw ma powierzchnię 50 ha i więcej.
- Dla połowy z ich właścicieli rolnictwo jest dodatkowym, a nie głównym źródłem utrzymania.
- Niski poziom wyposażenia technicznego jest jedną z przyczyn, dla których wydajność ziemi jest w Polsce niższa niż średnia w UE
- niski poziom wydajności ziemi (związany z niską wydajnością techniczną produkcji roślinnej i zwierzęcej), np. plony pszenicy poniżej średniej w UE, wydajność mleczna jest najniższa w UE.

Rozdrobnienie gospodarstw rolnych

Polska wieś i rolnictwo

- Na początku 2000 r.
- - niski poziom towarowości polskiego rolnictwa – 50% gospodarstw wytwarza produkty rolne przede wszystkim na własne potrzeby.
- Kryteria towarowości (5 tysięcy zł rocznie) spełnia 33% gospodarstw, a tylko 12,2% tj. 260 tys. gospodarstw sprzedaje w ciągu roku produkty o wartości ponad 15 tys. zł.

Polska wieś i rolnictwo w 2004r.

- - poziom dochodów polskich rolników jest niski – tylko połowa gospodarstw rolnych produkuje na rynek żywność o wartości większej niż 5 tys zł. rocznie.
- - wzrost rozpiętości między rolniczą biedą a rolniczą zamożnością. Tylko 15% gospodarstw odniosło korzyści z transformacji gospodarki
- - słaba pozycja mieszkańców wsi na pozarolniczym rynku pracy – 54% mieszkańców wsi to osoby z wykształceniem podstawowym, 28% - z zawodowym, a tylko 15% - ze średnim i wyższym
- - jawne i ukryte bezrobocie – obecnie na obszarach wiejskich mieszka ok. 1,5mln bezrobotnych (połowa to członkowie rodzin nierolniczych, połowa to bezrobotni rejestrowani, jak i *ludzie zbędni* dla gospodarstw rolnych).
- Poprawa konkurencyjności polskiego rolnictwa może zwiększyć liczbę bezrobotnych. Gdy przyspieszony zostanie proces poprawy struktury agrarnej, efektywności produkcji rolnej, czy odchodzenia od rolnictwa, bezrobocie na wsi wzrośnie do ponad 2 mln.

Pomoc finansowa z UE dla rolników w Polsce

- **1. Dopłaty bezpośrednie:**
- - dopłaty obszarowe: 2005 – 30%, 2006 – 35%, 2007 – 40% (w 2013r. – 100%);
- - dopłaty na wspieranie produkcji zwierzęcej (na łąki pastwiska): 2005 – 433zł, 2006 – 513zł
- - dopłaty do upraw zbóż, kukurydzy, roślin oleistych, wysokobiałkowych, strączkowych, tytoniu, lnu itp. – ok.313 zł, (chmielu – 962zł)
- Średnio polski rolnik otrzymał w 2005-2007 ok. 500-600 zł dopłat do 1ha rocznie.
- **2. Inne fundusze przeznaczone na rozwój obszarów wiejskich** np.: na inwestycje (do 300 tys. zł), na start dla młodych rolników (bezzwrotna premia 50 tys. zł), na tzw. różnicowanie działalności rolniczej (do 100 tys. zł) oraz inwestycje w infrastrukturę związaną z rolnictwem (do 200 tys. zł).

Pomoc finansowa z UE dla rolników w Polsce

- Komu należą się dopłaty?

Każdemu, kto jest właścicielem gospodarstwa o powierzchni od 1 hektara lub wydzierżawił ziemię

- Nie trzeba być rolnikiem, by dostać dopłaty, należy natomiast raz w roku przynajmniej zaorać ją – co będzie dowodem, że ziemia jest w dobrej kulturze, gotowa do rozpoczęcia produkcji. W wypadku łąk i pastwisk trzeba je przynajmniej raz w roku skosić.

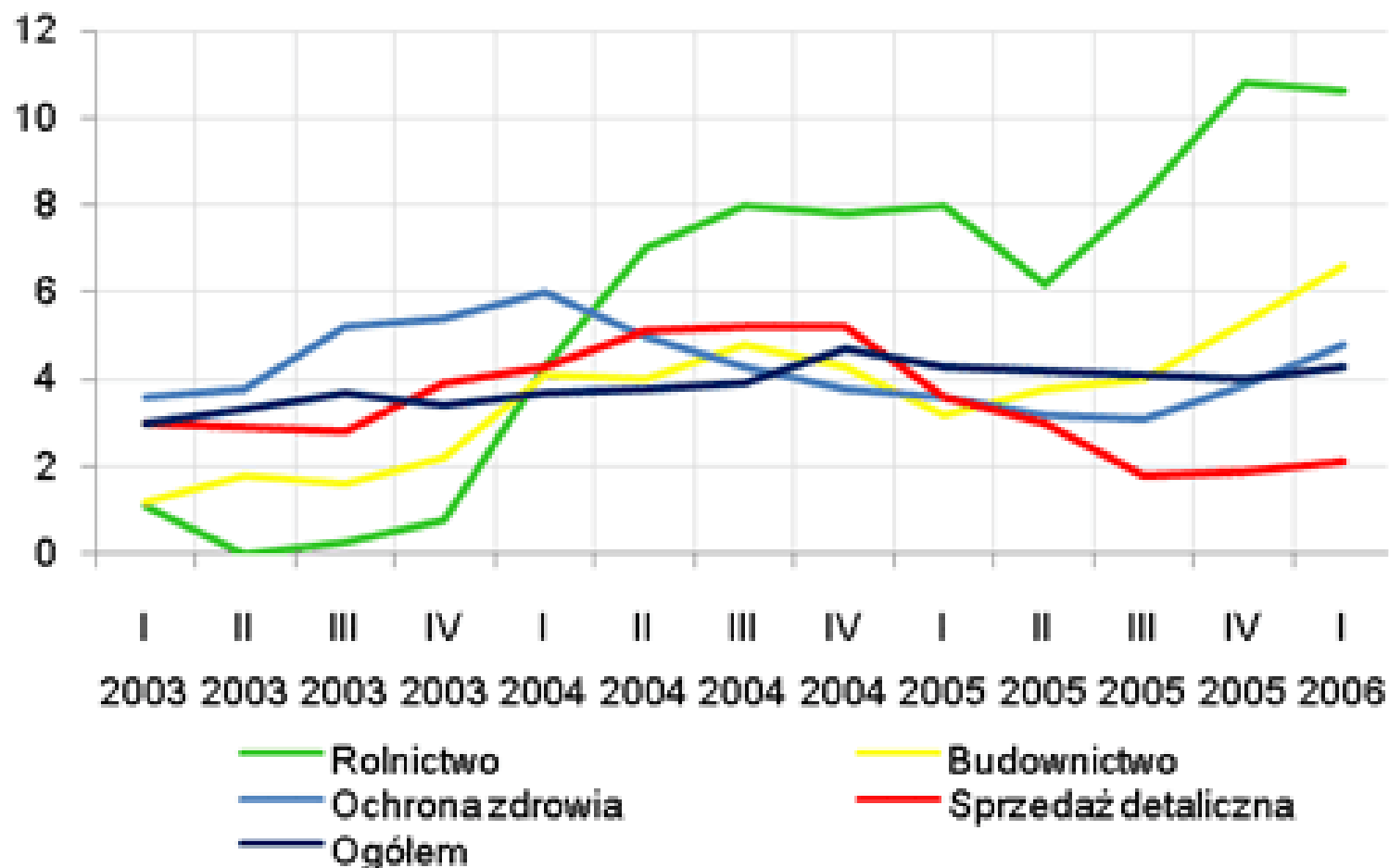
Rodzaje płatności bezpośrednich	Stawki płatności bezpośrednich za rok 2016	Stawki płatności bezpośrednich za rok 2017
Jednolita płatność obszarowa	462,05 zł/ha	461,55 zł/ha
Płatność za zazielenienie	310,10 zł/ha	309,77 zł/ha
Płatność dodatkowa	172,79 zł/ha	177,02 zł/ha
Płatność dla młodego rolnika	231,97 zł/ha	214,82 zł/ha
Płatność do bydła	256,20 zł/szt.	291,03 zł/szt.
Płatność do krów	322,62 zł/szt.	371,46 zł/szt.
Płatność do owiec	111,95 zł/szt.	101,85 zł/szt.
Płatność do kóz	68,25 zł/szt.	60,08 zł/szt.
Płatność do roślin wysokobiałkowych	430,49 zł/ha	-
Płatność do roślin strączkowych na ziarno do 75 ha	-	606,52 zł/ha
Płatność do roślin strączkowych na ziarno powyżej 75 ha	-	303,26 zł/ha
Płatność do roślin pastewnych	-	386,46 zł/ha
Płatność do chmielu	2 317,00 zł/ha	2 198,06 zł/ha
Płatność do ziemniaków skrobiowych	1 287,75 zł/ha	1 163,02 zł/ha
Płatność do buraków cukrowych	1 952,25 zł/ha	1 563,46 zł/ha
Płatność do pomidorów	3 074,09 zł/ha	1 654,3 zł/ha
Płatność do owoców miękkich	904,78 zł/ha	1 118,75 zł/ha
Płatność do lnu	289,94 zł/ha	374,86 zł/ha
Płatność do konopi włóknistych	547,59 zł/ha	303,06 zł/ha
Płatność do tytoniu - grupa Virginia	4,12 zł/kg	3,82 zł/kg
Płatność do tytoniu - pozostały tytoń	2,89 zł/kg	2,68 zł/kg

Stawki dopłat na zalesianie z 2019 roku:

Rodzaj pomocy/dopłaty	Drzewa iglaste	Drzewa liściaste
zalesienie na gruntach korzystnych	10 921 zł/ha	11 920 zł/ha
zalesienie na gruntach o nachyleniu terenu powyżej 12°	11 910 zł/ha	12 707 zł/ha
zalesienie na gruntach erozyjnych	8354 zł/ha	9117 zł/ha
zalesienie na gruntach erozyjnych o nachyleniu terenu powyżej 12°	9518 zł/ha	10 164 zł/ha
zalesienie sadzonkami z zakrytym systemem korzeniowym i mikoryzowanym w warunkach korzystnych	11 550 zł/ha	8307 zł/ha
zalesienie sadzonkami z zakrytym systemem korzeniowym i mikoryzowanym na gruntach o nachyleniu powyżej 12°	12308 zł/ha	8943 zł/ha
zabezpieczenie przed zwierzyną – grodzenie dwumetrową siatką metalową	8,82 zł/mb	
zabezpieczenie drzewek trzema palikami	1132 zł/ha	
premia pielęgnacyjna na gruntach korzystnych	1075 zł/ha	
premia pielęgnacyjna na gruntach o nachyleniu terenu powyżej 12°	1237 zł/ha	
premia pielęgnacyjna na gruntach erozyjnych	1358 zł/ha	
premia pielęgnacyjna na gruntach erozyjnych o nachyleniu terenu powyżej 12°	1628 zł/ha	
premia pielęgnacyjna na gruntach z wykorzystaniem sukcesji naturalnej	794 zł/ha	
premia pielęgnacyjna na gruntach o nachyleniu terenu powyżej 12° z wykorzystaniem sukcesji naturalnej	968 zł/ha	
zabezpieczenie drzewek repelentami	424 zł/ha	
premia zalesieniowa	1215 zł/ha	

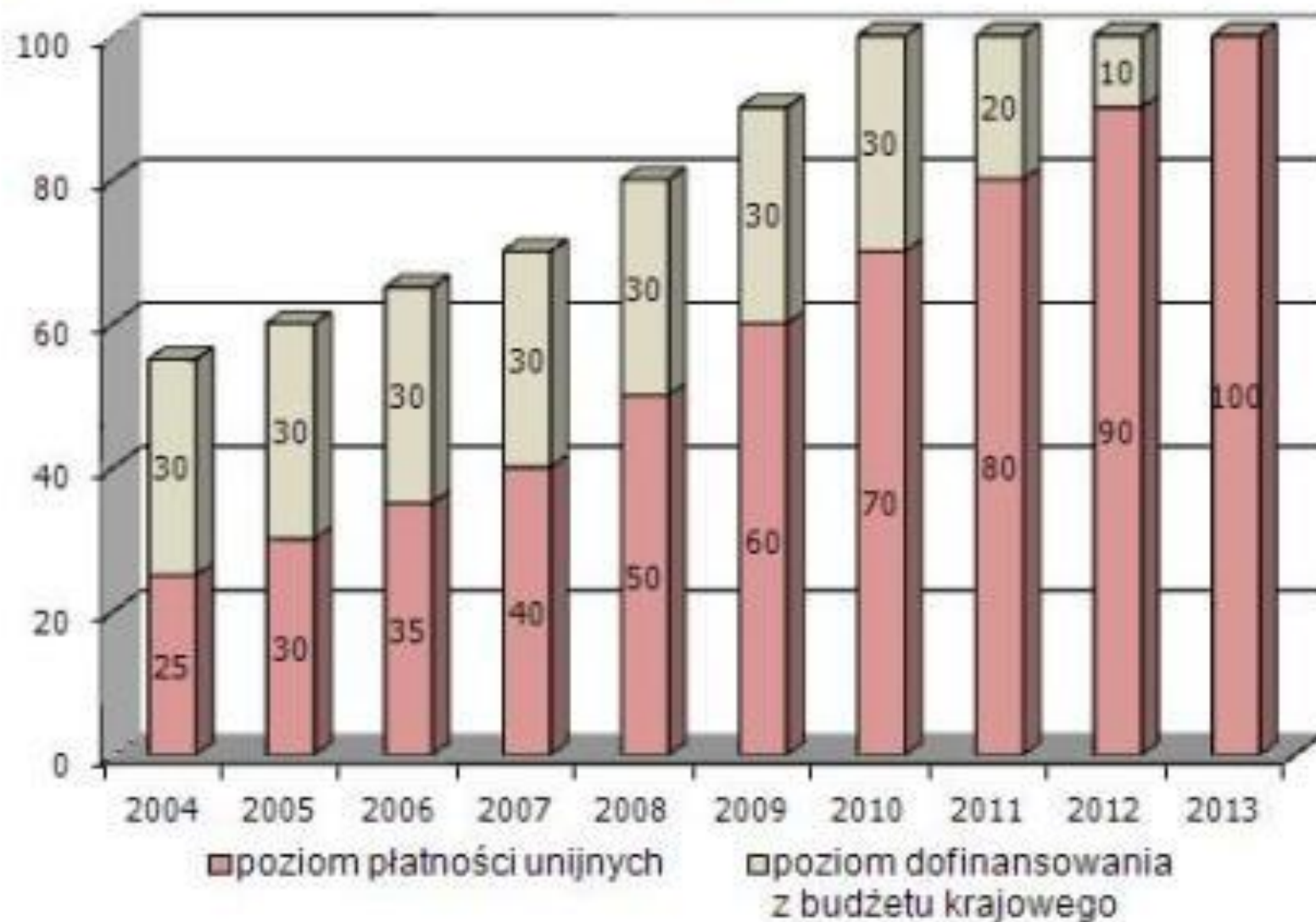
Wykres 1. Przeciętny kwartalny wzrost płac brutto w Polsce w wybranych sektorach w latach 2003-2006

rynekpracy.pl w oparciu o dane World Bank EU8 Quarterly Economic Report

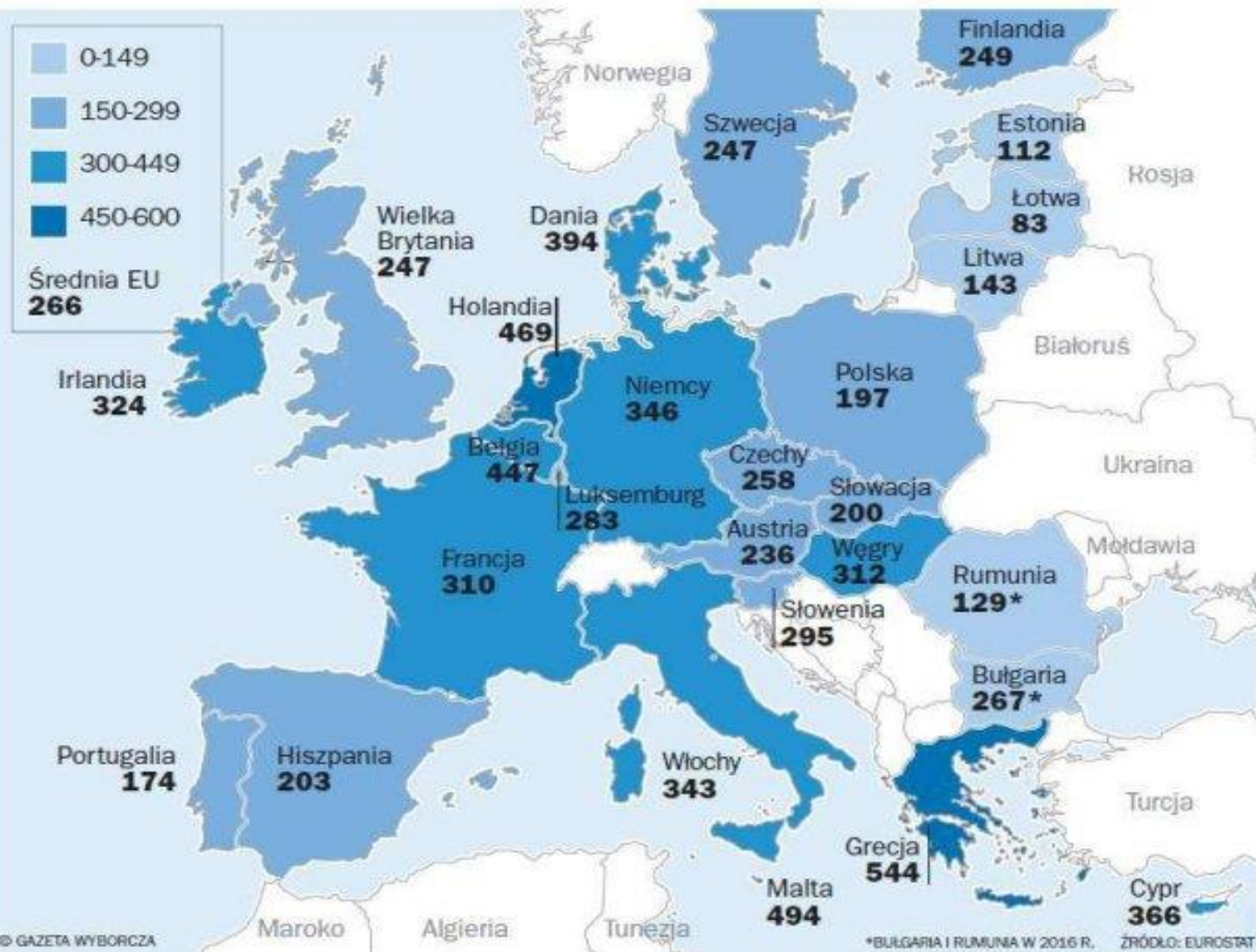
Całkowity poziom wsparcia bezpośredniego w latach
2004 - 2013

%

DOPLĄTY BEZPOŚREDNIE DO HEKTARA W 2013 R.

DANE W EURO

ROLNICTWO W POLSCE PRZED 2004

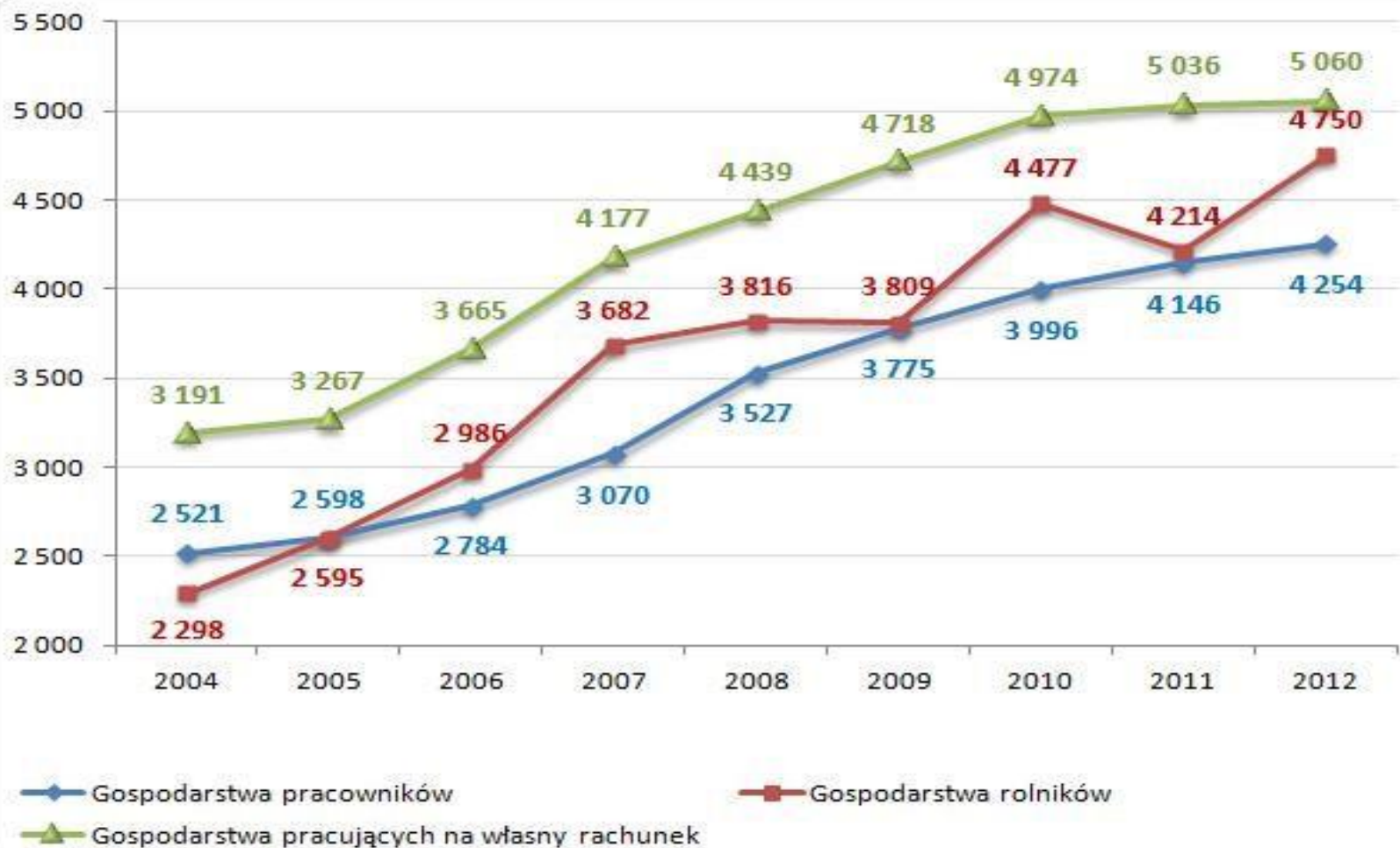
ROLNICTWO W POLSCE PO 2017

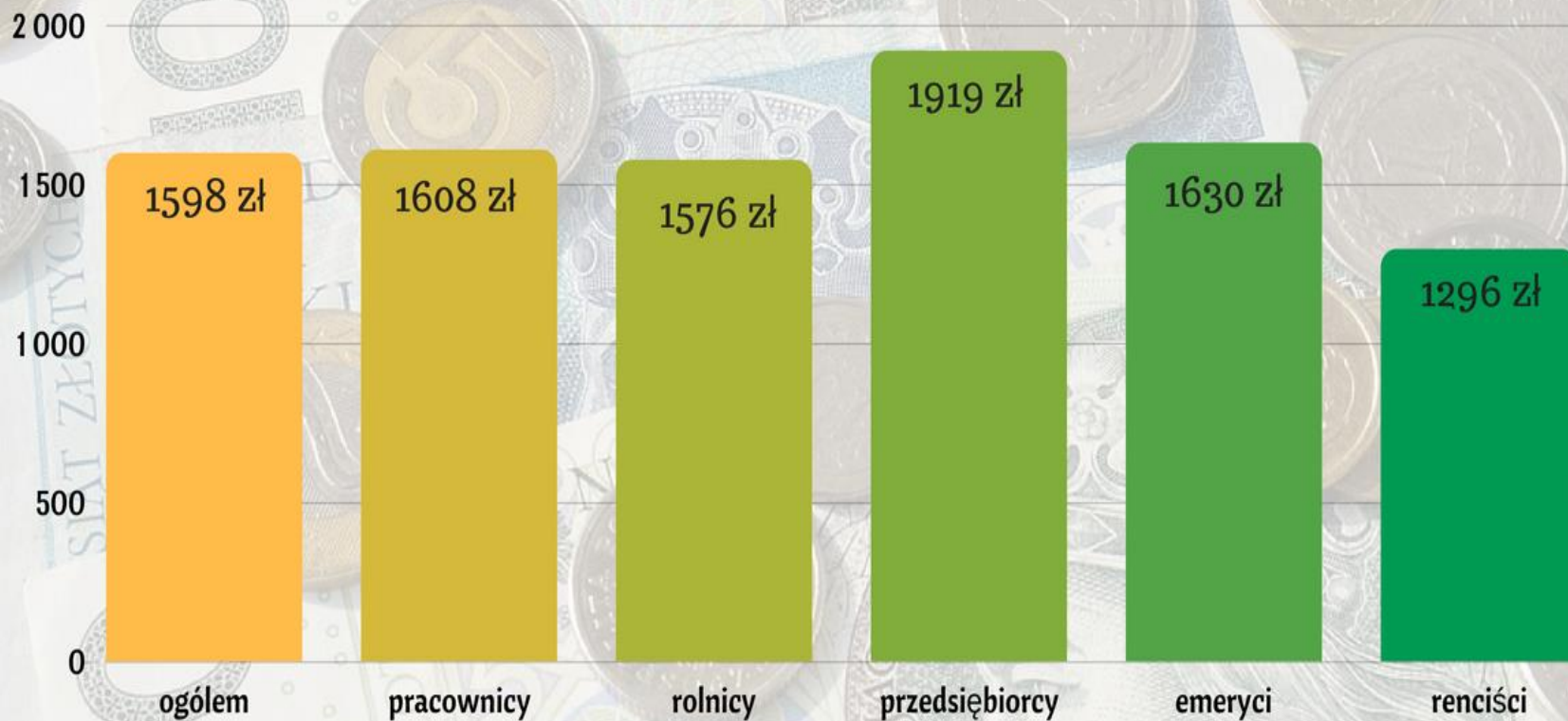
Efekty WPR w Polsce – dynamiczny rozwój rolnictwa

- **Modernizacja** gospodarstw rolnych np. zakup 230 tys maszyn, 36 tys. ciągników, 3 tys. inwestycji budowlanych 2007-2013
- SAPARD 2002-2004 – wsparcie 4,5 mld zł.
- WPR: płatności bezpośrednie dla 1,4 mln rolników – 2005 r.- 7 mld zł, 2013 – 14 mld zł. Razem w 2004-2013 – 97 mld zł (środki unijne i krajowe).
- Polska – od 2007 r. jest głównym beneficjentem w PROW – 70 mld zł (2007-2013)
- Polska wieś odmłodziła – średni wiek polskiego rolnika jest najniższy w UE (renty strukturalne, pomoc dla młodych rolników), powstanie 23 tys nowych gospodarstw
- Dynamiczny wzrost dochodów rolników o 100%: ponad 50% ich dochodów to środki unijne.
- Wzrost konkurencyjności gospodarczej terenów wiejskich (produkcja rolna + turystyka, sektor usług, handel, rzemiosło. Na wsi powstało 44 tys. nowych miejsc pracy, niezwiązanych z rolnictwem
- Poprawa jakości życia mieszkańców wsi i małych miast (poprawa infrastruktury : wodociągi, oczyszczalnie, odnowiono centra wielu miejscowości). Wieś staje się atrakcyjnym miejscem do życia – 250 tys Polaków przeniosło się z miast na wieś.
- Unowocześnienie przemysłu przetwórstwa żywności: dotacje 4 mld zł, wysoka jakość produktów, Polska stała się jednym z największych producentów żywności w Europie. Eksport produktów rolno-spożywczych wzrósł pięciokrotnie.

Wzrost dochodów rolników

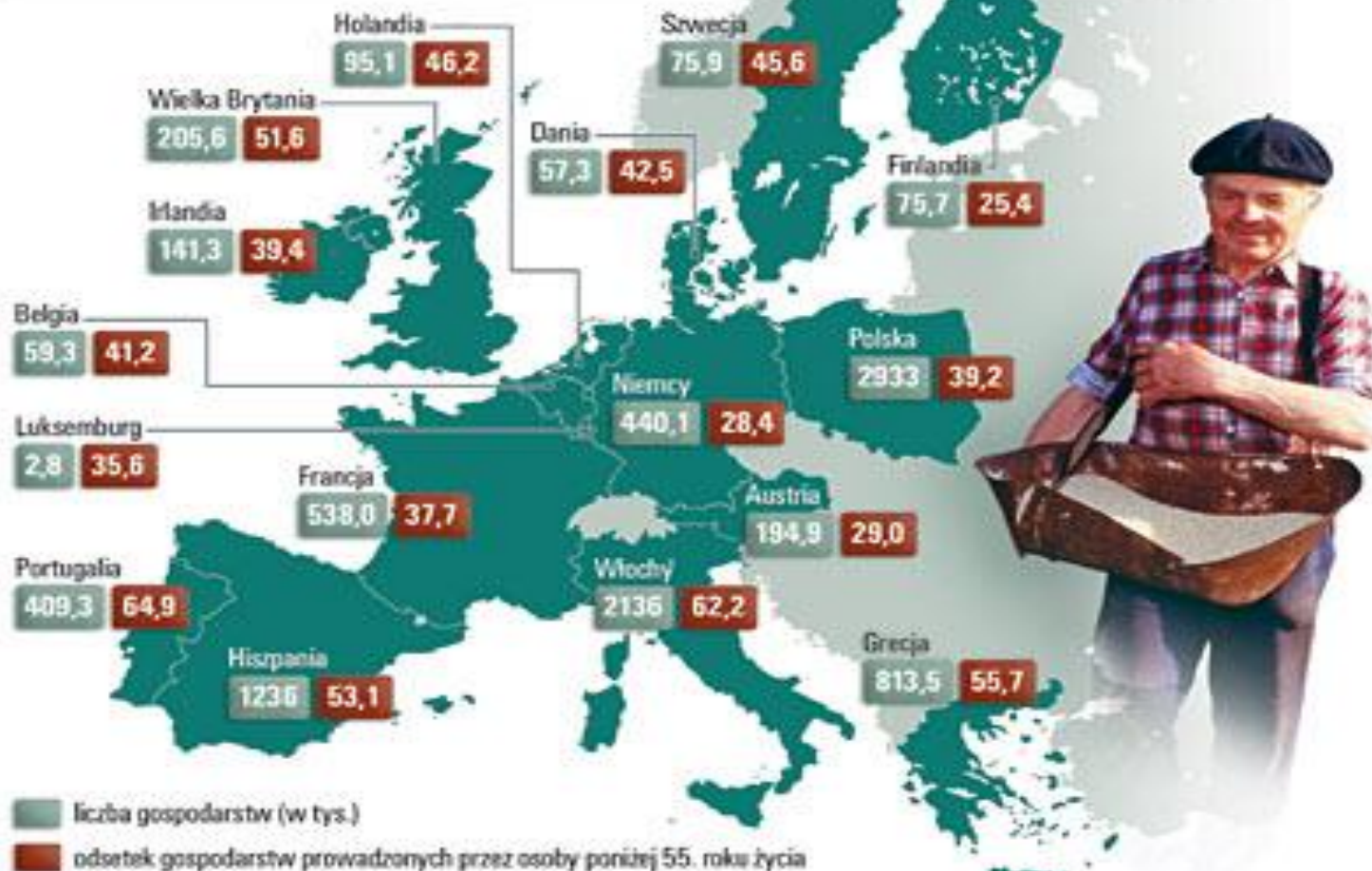
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w 2017 r. w gospodarstwach domowych

Polskie rolnictwo w UE

STARA WIEŚ

Źródło: UE i gis nr 2007

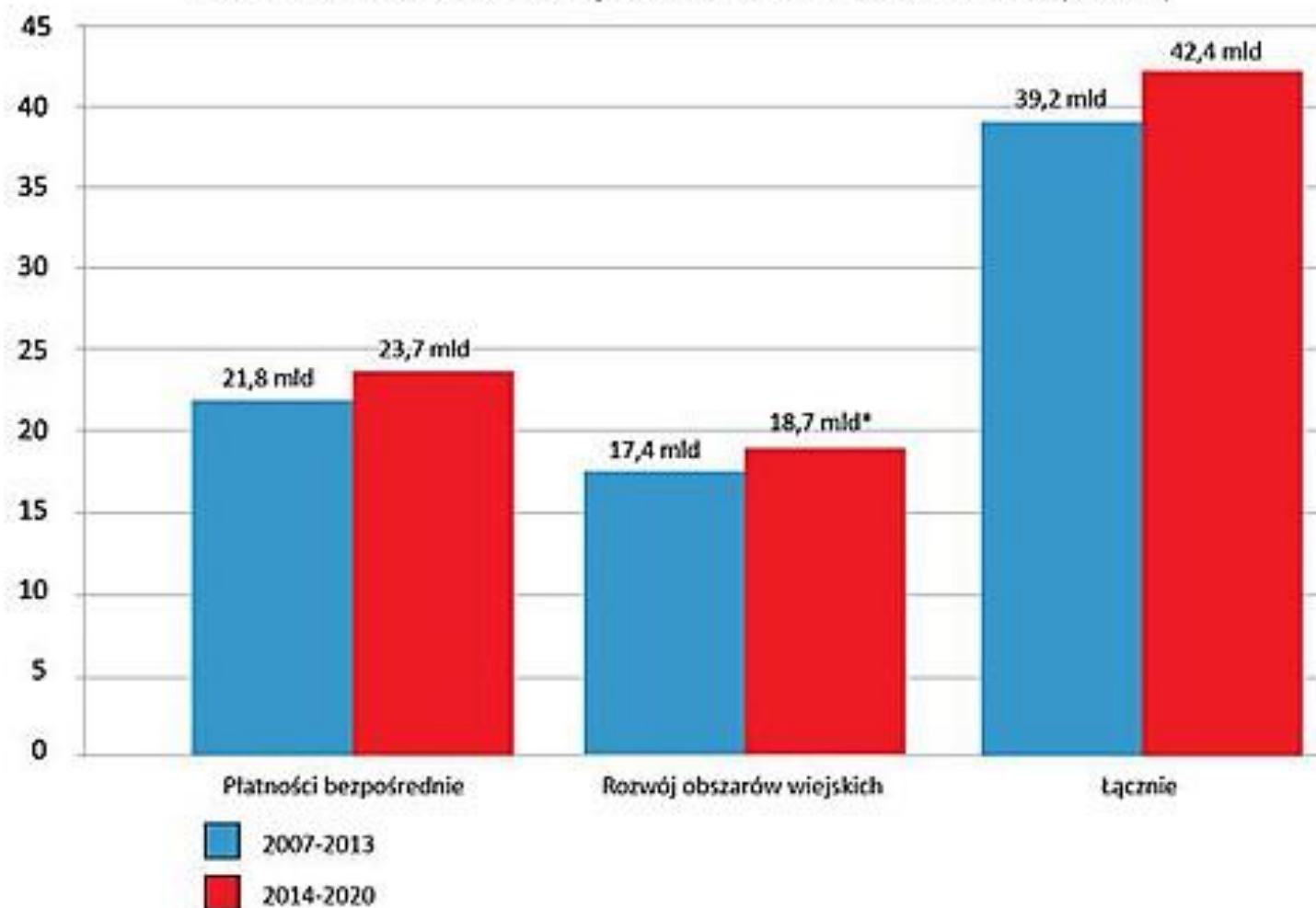

Budżet UE – nowe szanse dla polskiego rolnictwa

- W budżecie 2014-2020 zarezerwowano dla polskiego rolnictwa 42,4 mld euro (ok. 170 mld zł), o 3,2 mld euro więcej niż wcześniej.
- Na dopłaty bezpośrednie 23,7 mld euro (ok. 96 mld zł), na rozwój obszarów wiejskich 13,5 mld euro (54 mld zł), na rozwój infrastruktury na obszarach wiejskich - 5,2 mld euro (20 mld zł) z Funduszu Spójności.

Fundusze na rolnictwo i rozwój wsi w Polsce w latach 2014-2020 (mld EUR)

* - W tej kwocie 5,2 mld EURO to pieniądze pochodzące z Polityki Spójności

Dopłaty bezpośrednie w Polsce

– top lista:

W Polsce jest ok. 200 gospodarstw o powierzchni powyżej 1 tys. ha i dopłatach bezpośrednich powyżej 7 mln zł rocznie. Jednak jest to 4% wszystkich dopłat, 96% dopłat jest dla średnich i małych gospodarstw

1. Top Farms Głubczyce w opolskim (spółka z kapitałem angielsko-irlandzkim) – 11,1 tys. ha = 10,8 mln zł (produkcja pasz, bydła, zbóż, ziemniaków, mleka itp.) – jedno z najnowocześniejszych gospodarstw w Polsce
2. H. Stokłosa – 6,2 tys. ha = 3,7 mln zł
3. Spółdzielnia produkcyjna w Witkowie (od 40 lat ten sam prezes) – 11,6 tys. ha = 7,6 mln zł.
4. Wielkopolska (związana z Top Farms Głubczyce) – 19 tys. ha = 7,4 mln zł rocznie.
5. Duńskie gospodarstwo (trzoda chlewna) w Przechlewie na Pomorzu – 12,4 tys. ha = 7,3 mln zł
6. Kombinat Rolny Kietrz na Opolszczyźnie (spółka skarbu państwa) – 8 tys. ha = 7 mln zł
7. Spółka pracowników dawnego PGR Kobylniki w kujawsko-pomorskim – 5,5 tys. ha = 4 mln zł

Jednak 94% rolników w Polsce otrzymuje dopłaty w wysokości ok. 1400 euro rocznie